

โครงการติดตามประเมินผลการปฏิบัติการฝนหลวง

หัวหน้าโครงการ : รศ.ดร.ลีลี อิงศรีสว่าง   สังกัดหน่วยงาน : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

โครงการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติการฝนหลวงปี 2548 มีวัตถุประสงค์หลัก คือ 1) เพื่อประเมินผลสำเร็จของการปฏิบัติการฝนหลวงช่วยเหลือเกษตรกรทั่วประเทศ 2) ประเมินความพึงพอใจของผู้รับบริการและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการฝนหลวง และ 3) ประเมินความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจในการปฏิบัติการฝนหลวง โดยประเมินผลให้สอดคล้องกับช่วงเวลาของแผนปฏิบัติการฝนหลวงประจำปี 2548

การดำเนินโครงการเริ่มจาก 1) มีการศึกษาดูงานการปฏิบัติการฝนหลวง กำหนดประเด็นและตัวชี้วัดการประเมินผล พัฒนาแบบสอบถามสำหรับใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล 2) กำหนดประชากรและหน่วยตัวอย่างศึกษา 3) สุ่มตัวอย่างแบบหลายชั้นตอนจากพื้นที่เป้าหมายการปฏิบัติการฝนหลวง 47 จังหวัด ได้ตัวแทนของจังหวัดที่ศึกษา 21 จังหวัดและสุ่มเลือกครัวเรือนเกษตรกร/ผู้ใช้น้ำ จำนวน 5,580 ครัวเรือน ข้าราชการ/ผู้บริหารส่วนท้องถิ่น จำนวน 2,900 คน และเจ้าหน้าที่ศูนย์ปฏิบัติการฝนหลวงจากศูนย์จำนวน 164 คน 4) เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามและข้อมูลจากแหล่งที่เกี่ยวข้อง เช่น กองบรรเทาสาธารณภัย สำนักฝนหลวงและการบินเกษตร เป็นต้น 5) วิเคราะห์ประมวลผลข้อมูล นำเสนอผลที่ได้ในเมืองต้น และ 6) ปรับปรุงแก้ไข จัดทำเป็นรายงานฉบับสมบูรณ์

ผลจากการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติการฝนหลวงปี 2548 สามารถตอบวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ข้อได้ดังนี้

- 1) ความสำเร็จของการปฏิบัติการฝนหลวง เมื่อพิจารณาจากความครอบคลุมและทั่วถึงของพื้นที่เป้าหมายที่ได้รับฝนหลวงทั้งในฤดูแล้งและฤดูฝน สูงกว่าร้อยละ 80 ความสำเร็จของการขึ้นปฏิบัติการฝนหลวงแล้วทำให้มีฝนตกในพื้นที่เป้าหมายของศูนย์ปฏิบัติการส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจ คือ มีวันฝนตกสูงกว่าร้อยละ 80 เมื่อเทียบกับจำนวนวันขึ้นปฏิบัติการ ส่วนการมีน้ำฝนเพียงพอต่อการเพาะปลูกของเกษตรกรยังอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำ คือ มีเพียงร้อยละ 12 ที่มีน้ำฝนเพียงพอ
- 2) ความพึงพอใจของเกษตรกร/ผู้ใช้น้ำต่อการปฏิบัติการฝนหลวงมีส่วนความพึงพอใจในภาพรวมค่อนข้างต่ำ คือ ประมาณ 0.4481 (95% CI: 0.4353 , 0.4609) และ 3) ความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจในการปฏิบัติการฝนหลวงพบว่า ถ้าต้องการให้มีวันฝนตกเพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ 2547 อีก 1 วัน ต้องลงทุนเพิ่มขึ้นสุทธิด้วยเงินปัจจุบันปี 2548 ประมาณ 330,793 บาท